

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

Please cite the original version:

Patja, P., Salminen, S. & Haaranen, M. (2016) NY Start Up -ohjelma yrittäjyyskasvattajien kokemana. Case: "Ideasta toiminnaksi" -kurssikokonaisuus. In M. Suoranta, P. Patja, I. Aaltio & M. Tunkkari-Eskelinen (Eds.), Yrittäjyyskasvatuspäivät. Conference proceedings. Yrittäjyyskasvatuspäivät Jyväskylässä 13.-14.9.2016. Jyväskylä University. School of Business and Economics.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6906-6>

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Patja, P., Salminen, S. & Haaranen, M. (2016) NY Start Up -ohjelma yrittäjyyskasvattajien kokemana. Case: "Ideasta toiminnaksi" -kurssikokonaisuus. In M. Suoranta, P. Patja, I. Aaltio & M. Tunkkari-Eskelinen (Eds.), Yrittäjyyskasvatuspäivät. Conference proceedings. Yrittäjyyskasvatuspäivät Jyväskylässä 13.-14.9.2016. Jyväskylä University. School of Business and Economics.

URL: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-6906-6>

3: TEEMA: NUORI YRITTÄJYYS -OHJELMA

NY START UP -OHJELMA YRITTÄJYYSKASVATAJIEN KOKEMANA - CASE: "IDEASTA TOIMINNAKSI" -KURSSIKOKONAISUUS

Päivi Patja, Jyväskylän yliopisto,

paivi.m.patja@jyu.fi

Suvi Salminen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu,

suvi.salminen@jamk.fi

Maija Haaranen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu,

majja.haaranen@jamk.fi

ABSTRAKTI

Yrittäjyyskasvatusta toteutetaan tällä hetkellä lukuisilla eri tavoilla. Kuitenkin viime vuosina erityisesti niin kutsuttua kokemuksellista yrittäjyyskasvatusta toteuttavat käytänteet ovat saaneet laajaa kannatusta tutkijoiden parissa. Kokemukselliselle

yrittäjyyskasvatukselle on ominaista luoda perinteisestä luokkahuonetilanteesta poikkeava oppimisympäristö, joka mahdollistaa opiskelijoille yrittäjyyteen liittyvien aktiviteettien kokeilemisen käytännössä lopputuloksen ollessa epävarma (ks. esim. Higgins & Elliott 2011).

Valtakunnallinen NY Start Up-ohjelma edustaa korkeakoulutasoista kokemuksellisesta yrittäjyyskasvatuksesta. Kyse on Nuori Yrittäjyys ry:n koordinoimasta oppimismallista yrittäjyyden, liiketoiminta- ja innovaatiotaitojen oppimiseen. Korkeakouluopiskelijat käyvät ohjelman aikana läpi prosessin, joka muodostaa myös oikean yrityksen elinkaaren. Ohjelmaa varten opiskelijat perustavat ryhmissä oman miniyrityksen (NY-yritys), jonka puitteissa prosessi käydään läpi. Yritykset voivat toimia myös oikeasti ja myydä tuotteitaan/palveluitaan asiakkaille.

Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu pilotoivat yhteistyönä lukuvuonna 2015-2016 NY Start Up -ohjelmaan pohjaavan ”Ideasta toiminnaksi” -nimisen kurssikokonaisuuden osana Yrittäjyys yhdistää -hanketta. Kurssikokonaisuus -termi viittaa siihen, että kyse oli käytännössä kahdesta lukukauden mittaisesta kurssista koostuvasta kokonaisuudesta. Korkea-asteen kontekstissa tapahtuvan yhteistyön ohella kyseisellä kurssikokonaisuudella on ollut kosketuspintaa myös toisella asteella NY Vuosi yrittäjänä -ohjelmassa mukana olevien oppilaiden ja opettajien kanssa yhteisten tilaisuuksien muodossa.

Puheenvuorossamme tarkastelemme omia kokemuksiamme ja näkemyksiämme yrittäjyyskasvattajaroolimme, keskinäisen yhteistyömme, kurssikokonaisuuden käytännön toteutuksen ja opiskelijoiden oppimisprosessin näkökulmasta. Tavoitteenamme on nostaa esille yrittäjyyskasvattajien oma kokemusmaailma tarjoten samalla lukijoille erilaisia näkökulmia yrittäjyyskasvattajien työkenttään.

Avainsanat: kokemuksellinen yrittäjyyskasvatus, NY Start Up -ohjelma

1 YRITTÄJIEN TOIMINTAA SIMULOIVA NY START UP -OHJELMA

Yrittäjyyskasvatusta pidetään käsitteenä monitulkintaisena ja hajanaisena (ks. esim. Gibb 1993; Remes 2003; Kyrö 2005; Matlay 2006) johtuen sen kytkeytymisestä sekä yrittäjyyden että kasvatuksen käsitteentään. Niin yrittäjyys kuin kasvatukin ovat jo itsessään saaneet kansainvälisessä tieteellisessä keskustelussa monia eri tulkintoja. Paula Kyrö on omissa julkaisuissaan ehdottanut yrittäjyyskasvatuksen käsitteellisen hajanaisuuden avuksi mannermaisen ja angloamerikkalaisen kasvatustieteellisen tradition

tiedostamisen. Karkeasti tarkastellen näistä ensimmäisen piirissä yrittäjyyskasvatuksen tavoitteen nähdään olevan yrittäjämäisen persoonallisuuden tai mentaliteetin kehittäminen. Yrittäjyyskasvatus voidaan tällöin rinnastaa asennekasvatukseen, jonka päämääränä ei ole ammatillinen yrittäjyys, vaan ennemminkin sisäinen yrittäjyys yrittäjämäisenä toimintana toisen palveluksessa, tai laajimmin tulkittuna omaehtoinen yrittäjyys koko elämän kirjon kattavana yrittäjämäisenä asennoitumisena ja toimintatapana (ks. esim. Koironen 1993; Leskinen 2000; Ristimäki 2004; Kyrö 2006). Tästä poiketen angloamerikkalainen, ja vielä tarkemmin pohjoisamerikkalainen traditio yhdistää yrittäjyyskasvatuksen liiketoiminnan luomisprosessiin ja sen opettamisen tehokkaisuuteen käytäntöihin. (Käyhkö 2015).

Edellisen käsitteellisen alustuksen pohjalta *"Ideasta toiminnaksi"* -kurssikokonaisuuden taustalla oleva, Nuori Yrittäjyys ry:n koordinoima NY Start Up- ohjelma näyttäisi päällisin puolin olevan linjassa pohjoisamerikkalaisen tradition kanssa. Näin siksi, että ohjelman punaisena lankana oleva NY-minirytytoiminta kattaa käytännössä uuden liiketoiminnan ideoinnin ja testauksen. Toisin sanoen, opiskelijoiden on ohjelman myötä mahdollista testata yrittäjyyttä turvallisessa ympäristössä päämäärän ollessa mahdollisesti tulevaisuudessa perustettavan liiketoiminnan menestymismahdollisuuksien parantaminen. Tämän ohella ohjelmassa on kuitenkin mukana viitteitä myös mannermaisesta yrittäjyyskasvatuksen traditiosta. Puhtaan liiketoimintalähtöisen tavoitteen ohella ohjelman tarkoituksena on edistää laajemminkin opiskelijoiden työelämätaitoja, kuten vuorovaikutusta sekä neuvottelu- ja ryhmätyötaitoja. Ohjelman ohjeistuksissa puhutaan myös yleisistä yrittäjyystaidoista, joilla viitataan yleisesti oman osaamisen arvostukseen ja käytännön arvon hahmottamiseen.

Yrittäjyyskasvatusta koskevista erilaista käsityksistäkin johtuen yrittäjyyskasvatusta myös toteutetaan käytännössä lukuisin eri tavoin. Yrittäjyyskasvatusta koskevassa tieteellisessä keskustelussa erotellaan yleisesti kolme päätoteutustapaa. Näistä ensimmäinen, josta englanninkielisessä keskustelussa käytetään ilmaisua "about entrepreneurship" viittaa menetelmiin, joissa päähuomio on yrittäjyyden teoreettisessa tarkastelussa. Toinen päätoteutustapa, josta käytetään yleisesti ilmausta "for entrepreneurship" yhdistyy taas toteutustapoihini, joilla opiskelijoille tarjotaan työkaluja yrittäjyyteen liittyvistä konkreettisista toimista selviytymiseen. Kolmas, "through entrepreneurship" -ilmaisua edustava päätoteutustapa taas pitää sisällään käytänteitä, joiden myötä opiskelijat pääsevät simuloimaan yrittäjien toimintaa esimerkiksi oman (fiktiivisen tai todellisen) liiketoiminnan ideoinnin ja testauksen muodossa. (ks. esim. Gibb 1987; Pittaway & Edwards 2012). Mitä tulee näihin päätoteutustapoihin, niin mm. Pittaway ja Edwards (2012) esittävät nimenomaan "through entrepreneurship" -

tyyppisen yrittäjyyskasvatuksen olevan omiaan edistämään uuden liiketoiminnan syntyä uusien yrittäjien toimesta.

NY Start Up -ohjelman osalta on kyse ennen kaikkea yrittäjien toimintaa simuloivasta "through entrepreneurship" -tyyppisestä yrittäjyyskasvatuksesta. Opiskelijat kun käyvät ohjelman aika läpi ns. oikean yrityksen elinkaaren perustaen tiimeissä oman miniyrityksen (NY-yritys), jonka tuotteita tai palveluita opiskelijoiden on mahdollista myös myydä "oikeille" asiakkaille. Seuraavat puheenvuoromme esittelevät omat kokemuksemme ja käsityksemme tästä yrittäjien toimintaa simuloimaan pyrkivästä NY Start Up -ohjelmasta siihen pohjautuvan oman "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuutemme pohjalta. Liikkeelle lähdemme omaan rooliimme liittyvistä pohdinnoista ja kokemuksista.

2 OMASTA ROOLISTAMME

Korkea-asteen opiskelijoille suunnattu NY Start Up -ohjelma on toimiva työskentelymuoto sen edesauttaessa niin opiskelijoiden kuin yrittäjyyskasvattajien perehtymistä yrityksen elinkaareen, ja vielä erityisesti yrityksen elinkaaren alkuvaiheiden haasteisiin. Oppimisen osalta on syytä korostaa, että NY Start Up-ohjelma ja sen pohjalta toteuttamamme "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuus on tarjonnut oppimisen paikkoja myös meille yrittäjyyskasvattajille. Opiskelijoiden tavoin myös me yrittäjyyskasvattajat olemme olleet kurssikokonaisuuden alussa uuden yrittäjyyskasvatusmallin äärellä ja lukuisten onnistumisten ohella matkaamme ovat värittäneet myös epäonnistumiset sekä oman epävarmuuden sietämisen kokemukset. Henkinen kasvu on mahdollistunut nimenomaan sen kautta, että olemme olleet rohkeita heittäytymään ja elämään hetkessä, sekä reagoimaan tilanteisiin joustavasti.

Mitä tulee omaan rooliimme, niin NY Start Up -ohjelma rakentuu jo lähtökohtaisesti opiskelijoiden oman aktiivisuuden ja vastuullisuuden pohjalle. Tämä on linjassa yrittäjäksi kasvamisen ideologian kanssa. Yrittäjyyskasvattajien kohdalla NY Start Up -ohjelma ohjaa valmentajuuteen, eli opiskelijoiden tukemiseen ja sparraamiseen. Oppimisympäristö -tarkastelun kontekstissa voidaan tällöin puhua opiskelijakeskeisestä oppimisympäristöstä, joka eroaa mm. perinteisenä luennointityylisenä opetuksena ilmenevästä opettajakeskeisestä oppimisympäristöstä. Siinä missä näistä edellinen korostaa opiskelijoiden aktiivista roolia oppimisessa, edustaa jälkimmäinen taas ympäristöä, jossa opettaja on pääasiallinen tiedon lähde ja opiskelijat tiedon passiivisia vastaanottajia. Viime vuosikymmeninä opiskelijakeskeiset, opiskelijoiden omaa aktiivisuutta ja vastuuta omasta oppimisestaan edellyttävät oppimisympäristöt ovat ottaneet kasvatuksen kentällä yhä enenevässä määrin tilaa opettajakeskeisten

oppimisympäristöjen jäädessä taka-alalle. (Baeten et al. 2016; Cannon & Newble 2000; Loyens & Rikers 2011).

Valmentajuuden lähtökohtana on ollut oma halumme jakaa osaamistamme ja olla mukana opiskelijoiden matkalla kohti oman, pienimuotoisen yritystoiminnan pyörittämistä. Vahvana pohjana valmentajuudessamme ovat olleet pedagogiset taitomme, kykymme ymmärtää erilaisuutta ja havaita yksilöiden omat kompetenssit. Valmentajalla tulee olla vahva käytännön bisnesmaailman kokemus ja näkökulmaa yrittäjyyteen. Pedagogiset taidot, erilaisuuden ymmärtäminen ja yksilökompetenssien havaitseminen ovat valmentajuuden vahva pohja.

Valmentamisessa kaksi rinnakkain kulkevaa oppimisprosessia olivat yksittäisen opiskelijan henkilökohtainen prosessi ja taas toisaalta koko tiimiä koskeva prosessi. Näistä ensin mainitun oppimisprosessin mahdollisti hyvä motivaatiomme jakaa osaamistamme ja auttaa opiskelijoita. Esille tulleet teemat olivat osin tuttuja, osin vieraampia. Tiimien oppimisprosessin kannalta tärkeintä oli auttaa tiimejä itse miettimään ja ratkaisemaan eteen tulevia haasteita. Myönteinen palaute ja kannustus toimivat. Kokonaiskaaren näkeminen, erityisesti opiskelijoiden osaamisen kehittyminen ja henkinen kasvu yrittäjyyden maailmaan oli palkitsevaa. Näki, että tämä voi toimia ja johtaa oikeasti tuloksiin. Valmentajana olimme onnistuneet auttamaan heitä eteenpäin sekä henkisellä että ammatillisella tasolla.

Roolimme valmentajina tarkoitti käytännössä sitä, että emme pyrkineetkään tarjoamaan valmiita vastauksia yksittäisille opiskelijoille ja tiimeille. Emme edes aina olisi osanneetkaan sellaisia heille antaa. Tämän sijaan tuimme opiskelijoita mm. kysymyksiä esittäen ottamaan aktiivisen roolin heidän kohdatessaan haasteita ja etsiessään vastauksia. Vuosien opetustyön kautta meille on myös kiteytynyt ymmärrys siitä, että yhdessä tekeminen, keskusteleminen ja pohtiminen, osaamisen jakaminen ja kokemusten avaaminen tuottavat eniten oivalluksia. Koimme selkeästi, että yrityksen perustamisen ja alkuvaiheen eri teemat konkretisoituivat opiskelijatiimeissä yhteisesti prosessoimalla.

Oman osaamisemme jakamiseen liittyen ulkopuoliset usein asettavat varsin isoja odotuksia yrittäjyyskasvattajille liittyen siihen, mitä kaikkea yrittäjyyskasvattajien odotetaan ja oletetaan hallitsevan. Muun muassa Neck ja Greene (2010) ovat kirjoittaneet tästä yhdistäen sen yrittäjyys -ilmiön monimuotoisuuteen, monia eri tieteenaloja ja aihepiirejä koskettavaan luonteeseen. Tämä heijastuu väistämättä myös yrittäjyyskasvattajiin yleisesti liitettyihin odotuksiin. Yrittäjyyskasvattajien kun odotetaan ja oletetaan hallitsevan lähestulkoon kaiken tarvittavan yrittäjyysprosessiin ja

uuden liiketoiminnan ideointiin, käynnistämiseen, testaamiseen ja pyörittämiseen liittyvistä aihepiireistä. Tämä voi tarkoittaa sitä, että käsiteltävät aihepiirit voivat sivuta niin strategiaa, rahoitusta, lainsäädäntöä, henkilöstöresursseja, johtajuutta, markkinointia, talousasioita kuin yritysetiikkaakin. Näiden niin kutsuttujen ”koviin faktojen” ohella yrittäjyyskasvattajien opetusrepertuaariin kuuluu yleensä myös uuden liiketoiminnan luomisen -teema, jolloin hallittavien aihepiirien joukkoon oletetaan kuuluvan myös niin kutsutut ”pehmeämmät aihepiirit”, kuten esimerkiksi epävarmuuden kanssa eläminen, mahdollisuuksien identifiointi, yrittäjämäinen ajattelutapa, uuden luominen, päätöksenteko, työn ja muun elämän tasapaino, sekä epäonnistumisen hyödyntäminen. (Neck & Greene 2010).

Valmennuksellinen rooli vapauttaa yrittäjyyskasvattajille usein ladatuista kohtuuttomistakin odotuksista, koska opettajilta opiskelijoille tapahtuvan ”tiedon siirron” sijaan opiskelijoita tuetaan ottamaan aktiivinen rooli omasta oppimisestaan hyödyntämällä omien yrittäjyyskasvattajien sijaan myös muita tiedonlähteitä. Muista tiedonlähteistä on hyvä mainita mm. NY Start Up -ohjelmaan sisältyvä kattava tietopankki uuden liiketoiminnan ideointiin, testaamiseen ja käynnistämiseen liittyvistä käytännön asioista ja toimista.

Oppimisympäristö -tarkastelun ohella omaa rooliaamme ”*Ideasta toiminnaksi*” -kurssikokonaisuudella voi myös tarkastella Hannonin (2005; 2006) hahmotteleman, erilaisia yrittäjyyskasvattajia erittelevän typologian avulla. Hannon erittelee viisi erilaista yrittäjyyskasvattaja -tyyppiä linkittäen kuhunkin tyyppiin muun muassa soveltuvan yrittäjyyskasvatuksen tavoitteen, sekä yrittäjyyskasvattajan roolin mukaan lukien yrittäjyyskasvattajan tarvitsemat kyvykkyydet ja yrittäjyyskasvattajan eteen tulevat haasteet. Kyseisten yrittäjyyskasvattaja -tyyppien joukossa ovat esimerkiksi laaja-alaista akateemista tietoa yrittäjyys -ilmiöstä tarjoavat ”Gurut”, opiskelijoiden henkilökohtaista kasvua ja kehittymistä tavoittelevat ”Avustajat”, sekä yhteiskunnallista ja taloudellista muutosta ajavat ”Koordinaattorit”. Se, että käytämme itsestämme termiä ”valmentaja” viittaa siihen, että koemme edustavamme ennen kaikkea opiskelijoiden henkilökohtaista kasvua ja kehittymistä tavoittelevia ”Avustajia”. Kyseisen yrittäjyyskasvattaja -tyypin roolina on toimia valmentajana, mentorina luoden yrittäjyyskasvatustilanteisiin yhdessä oppimisen ilmapiirin. Hannonin mukaan ”Avustajilta” edellytetään kykyä valmentaa, sparrata, motivoida ja myös itsetuntemus yhdessä minäpystyvyyden kanssa on tärkeää. (Hannon 2005; 2006). Minäpystyvyydellä muuten viitataan yleisesti yksilön käsityksiin omista kyvyistään saada aikaan vaaditun kaltaista toimintaa - kyse on siis käytännössä siitä, että uskoo itseensä ja omiin kykyihinsä (Bandura 1997). Jotta me yrittäjyyskasvattajina, eli tässä tapauksessa nimenomaan valmentajina voisimme

sparrata opiskelijoitamme kohti henkilökohtaista kasvua ja kehittymistä, on meidän myös tunnettava itsemme ja uskottava omaavamme tähän tarvittavaa kykyä.

3 VALMENTAJIEN VÄLISESTÄ YHTEISTYÖSTÄ

Käynnistimme *"Ideasta toiminnaksi"* -kurssikokonaisuuden neljän, erilaisilla taustoilla varustetun valmentajan voimin. Jyväskylän yliopistoa edustava yliopistonopettaja Päivi Patja on väitellyt yrittäjyydestä ja toiminut jo pitkään yliopistotasaisen yrittäjyyskasvatuksen suunnittelun ja toteuttamisen parissa. Korkeakoulujen rajat ylittävästä yhteistyöstä hänellä on kokemusta jo aiemmilta vuosilta, joten *"Ideasta toiminnaksi"*-kurssin aikainen toiminta Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa oli luontevaa jatkoa jo aiemmin aloitetulle opetukselliselle yhteistyölle. Yrittäjyyskasvatuksen osalta Patjalla oli jo aiempaa kokemusta niin *"about entrepreneurship"* -tyyppisistä, yrittäjyyden teoreettiseen tarkasteluun nojaavista peruskursseista kuin myös *"for entrepreneurship"* -tyylisistä kursseista, joilla opiskelijoille tarjotaan työkaluja yrittäjyyteen liittyvistä konkreettisista toimista selviytymiseen. Jälkimmäisistä kursseista mainittakoon esimerkkinä Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa yhteistyönä toteutettava esihautomovalmennus. *"Ideasta toiminnaksi"* -kurssikokonaisuus tarjosi Patjalle mahdollisuuden laajentaa yrittäjyyskasvatuksellista osaamista *"through entrepreneurship"* -tyyppisellä toteutuksella, jossa opiskelijatiimit simuloivat yrittäjien toimintaa oman pienimuotoisen yritystoiminnan muodossa.

Jyväskylän ammattikorkeakoulua edustivat JAMK Yritysvalmentajat Suvi Salminen (Koordinaattori) ja Maija Haaranen. Suvi Salminen on toiminut vuodet 2009-2012 sivutoimisena yrittäjänä ja samoihin aikoihin hän aloitti Jyväskylän ammattikorkeakoulussa hyvinvointitoiminnan oppimiskeskuksessa opiskelijoiden työelämätaitojen ohjaajana. Yrittäjyyskasvatus on kulkenut Suvin mukana jo heti alkutaipaleelta lähtien, joskin tietoisemmin vasta viime vuosina, jolloin Suvi on opettanut hyvinvointialan opiskelijoille yrittäjyyden perusopintoja. Viime vuodet Salminen on toiminut Yrittäjyys yhdistää -hankkeen rinnalla Jyväskylän ammattikorkeakoulussa hautomovalmentajana. Lisäksi hän on ollut mukana kehittämässä oppilaitosten välistä yhteistyötä yrittäjyyden opintojen saralla. Maija Haarasella on 29 vuotta johtamis- ja kehittämiskokemusta bisnesmaailmasta eri toimialoilla. Jyväskylän ammattikorkeakoulun oman Yritysvalmentajastatuksen kautta hänelle tuli läheiseksi opiskelijayritysten valmentaminen. Maijan oli mielekästä jakaa osaamistaan tulevien yrittäjien hyödyksi. Yrittäjyys vaatii osaamista ja rohkeutta, jota Maija on itse tarvinnut jokaisessa työtehtävässään. Kokemuksen kautta valmentaminen on parasta osaamisen

jakamista. Se on myös opiskelijoille motivoivaa. Johtamisen lehtorina ja asiantuntijana Jyväskylän ammattikorkeakoulussa Maijalla on hyvä näköala yrityskenttään ja erinomaiset verkostot, joista opiskelijatiimeille on hyötyä.

Jyväskylän yliopistoa edustava työelämäasiantuntija Niina Pitkänen vahvisti valmentajajoukkoamme aina kevääseen 2016 asti, jolloin hän jäi äitiyslomalle. Pitkäsellä on ollut keskeinen rooli siinä, että NY Start Up -ohjelma on otettu käyttöön Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Näin siksi, että hän toimi alkuperäisenä projektipäällikkönä Yrittäjyys yhdistää -nimeä kantavassa hankkeessa, jonka tehtävänä on edistää Jyväskylän yliopiston, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän koulutuskuntayhtymän yhteistä yrittäjyysosaamista muun muassa yhteisten yrittäjyysopintojen kehittämisen muodossa.

Valmennuksellisen yhteistyömme alkuaikoina keskustelimme paljon rooleistamme ja yhteisistä toimintatavoista. Asetimme työskentelyn reunaehdot "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuuden suunnittelun alkumetreillä yhteisesti sopimalla. Lukuvuoden aikana valmentajatiimimme hioutui ja jokainen löysi oman paikkansa tiimistä. Valmentajatiimistämme löytyi todella monipuolista osaamista, jonka onnistuimme valjastamaan sujuvalla tavalla opiskelijatiimien tukemiseen. Valmennuksellinen yhteistyö tarkoitti tilan antamista toiselle, mutta samalla myös oman tilan ottamista, kun sen aika tuli. Yhteistyön ehdottamana edellytyksenä oli meidän valmentajien keskinäinen luottamus, toinen toistemme arvostus, sekä kyky joustaa. Kävimme jokaisen valmennuskerran jälkeen keskustelua, jossa refleктоimme niin omaa toimintaamme kuin annoimme palautetta toisillemme. Koemme, että valmentajatiimissämme vallitsi luottamus ja avoin ilmapiiri, mikä on ehdoton edellytys onnistuneelle yhteistyölle. Pystyimme jakamaan toistemme kanssa niin onnistumiset kuin epäonnistumisetkin.

Valmentajatiimimme toimintaa voidaan tarkastella tiimiopetuksen käsitteen kautta. Tiimiopetuksen keskiössä on opettajien yhteinen vastuu opetuksen suunnittelusta ja toteuttamisesta (Friend & Cook 1996), sekä opiskelijoista ja heidän arvioinnistaan (Villa, Thousand & Nevin 2004). Toteutuksen osalta tiimiopetus voi ilmetä ensinnäkin kahden tai useamman opettajan yhtäaikaisena ja yhteistyönä toteutettavana opetuksena. Tällöin kaikki opettajat ovat läsnä kaikilla kontaktiopetuskerroilla. Toisaalta tiimiopetus voi myös toteutua kahden tai useamman opettajan vuorotteluna siten, että vain yksi opettaja on kulloinkin läsnä yksittäisellä kontaktiopetuskerralla. Myös edellisten toteutusmuotojen yhdistelmä on eräs tiimiopetuksen ilmenemismuoto. (Dugan & Letterman 2008). "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuuden osalta kyse oli lähinnä edellisten tiimiopetusmuotojen yhdistelmästä. Ensinnäkään, yksikään meistä valmentajista ei päässyt muun muassa muista työtehtävistä johtuen olemaan läsnä kaikilla tiimisparrauskerroilla. Suunnittelimme myös jo etukäteen vaihtelevamme

tiimisparrauskerroilla mukana olevan valmentajatiimin koostumusta, jotta kenenkään yksittäisen valmentajan opetustaakka ei kasvaisi liian suureksi. Alkuperäisen valmentajatiimin ohella hyödynsimme kurssikokonaisuudella myös muita asiantuntijoita esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulusta ja paikallisesta Uusyrityskeskuksesta. Tiimiopetusta koskevan kirjallisuuden mukaan myös tämä on eräs tiimiopetuksen muoto (Jacob et al. 2002).

Tiimiopetus edellyttää laajan yhteistyönsä puolesta opettajien välistä luottamusta (Dettmer, Thurston & Dyck 2002). Se on myös ajankäytöllisesti vaativaa sen edellyttäessä sitä, että niin itse opetukseen kuin sen suunnitteluunkin sitoudutaan ja varataan riittävästi aikaa (Friend & Cook 1996). Ajankäytölliset haasteet olivat varmasti totta myös omalla kohdallamme, sillä varsinkin opetuksen suunnittelua koskevien, säännöllisesti pidettävien yhteispalavereiden aikatauluttaminen kesken lukuvuotta ei aina onnistunut kivutta. Koska kyse oli pilottityyppisestä kurssikokonaisuudesta, emme näin jälkikäteen katsottuna osanneet jo heti lukuvuoden alussa varata säännöllisin väliajoin suunnittelupalavereita ja siksi niiden sovittaminen kunkin omaan työkalenteriin pitkin lukuvuotta oli haastavaa.

Jos tiimiopetusta katsotaan yksittäisen opettajan opetusresurssien näkökulmasta, niin tiimiopetus mahdollistaa sen, että yksittäisen opettajan ei tarvitse omaksua ja hallita kaikkea opetettavaa sisältöä. Tämän myötä kukin opettajatiimin jäsen voi paremmin keskittyä omaan osaamisalueeseensa. (Money & Coughlan 2016). Tämä mahdollistaa samalla myös sen, että opettajatiimin jäsenet voivat oppia toinen toisiltaan ja allekirjoitan myös tämän oman kurssikokonaisuutemme osalta. Meillä kullakin valmentajalla oli omat osaamisalueemme ja myös tapamme toimia, josta oli mahdollista ammentaa omaan työhön uutta näkökulmaa ja uutta osaamista.

4 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUKSESTA JA OPISKELIJOIDEN OPPIMISPROSESSISTA

Koemme, että *"Ideasta toiminnaksi"* -kurssikokonaisuus ikään kuin kasvoi opiskelijoiden oppimisen mukana. Tietyn viitekehyksen asettaminen kurssikokonaisuuden käynnistyessä oli tärkeää, jotta kokonaisuus hahmottui selkeänä ja liikkeellelähtö oli motivoivaa. Mutta samalla laadimme ohjelmaamme säännöllisesti päivityksiä, täydennyksiä ja lisäyksiä samalla reflektoiden valmennusprosessia ja opiskelijoiden oppimista. Keskeinen muokkaustarve syntyi opiskelijatiimien esilletuomista tarpeista. Vahvan raamin ohjelmalle muodostivat asiantuntijaluennot ja -keskustelut yrittäjyyden keskeisimmiltä osa-alueilta. Samalla opiskelijat harjaannuttivat verkostoitumistaitojaan.

Suurimman haasteen koimme opiskelijatiimeissä tapahtuvissa muutoksissa. Tiimien henkilökombinaatio eli useita kertoja, opiskelijat vaihtoivat tiimiä ja osa opiskelijoista jäi

pois kurssilta. Tiimejä myös hajosi kurssin loppuvaiheessa. Kaikki tämä oli tarpeellista, jotta opiskelijan oma paikka tai urapolku löytyisi. Ilman näitä vaiheita ei olisi päästy seuraavaan. Opimme sen, että valmentajien olisi hyvä olla paremmin tietoisia tiimien "elinvaiheista" voidakseen tukea tai haastaa ratkaisuisissa. Lisäksi kannattaa panostaa alkuorientaatioon ja tiimiytymisen vaiheeseen.

Valmennusohjelman, eli kurssikokonaisuuden rikkaus oli ehdottomasti motivoituneet opiskelijat. Opiskelijoiden orientaatio ja ennakkoluulottomuus oli hienoa nähdä. He eivät tarkalleen tienneet kurssikokonaisuudelle tullessaan, millainen matka olisi edessä. Kurssikokonaisuuden tehtävähän oli vain valmentaa opiskelijoita yrittäjyyden maailmaan "kokeiluyrittäjyyden" mallin avulla. Kuitenkin he lähtivät mukaan tähtäimenään oppia yrittäjyydestä ja mikäli tuloksena olisi oma yritys ja urapolku sen myötä, niin tervetuloa vaan! Kurssikokonaisuuden ennakkomarkkinointi jouduttiin tekemään lyhyellä aikataululla, mutta siitä huolimatta mukaan saatiin kelpo joukko opiskelijoita - ehkä enempään ei meillä olisi resursseja ollutkaan?

Kurssikokonaisuuden raamitus koko lukuvuoden osalle on välttämätöntä, jotta kokonaisuuden hahmottaminen onnistuu. Uudessa kokeilussa on kaikille osapuolille jäsentymättömiä kohtia, joten tietynlainen agenda ja pääkohdat on hyvä määrittellä. Ne voivat "elää" matkan varrella. On tärkeää, että ohjelma saadaan kuvattua melko yksiselitteisesti osallistujille. Myös kriittisten kohtien valottaminen on tarpeen. Näistä onkin kerätty dataa riittävästi tulevan lukuvuoden kurssilaisten informoimiseksi.

Uskon, että suurin oppimisen paikka opiskelijoille oli tiimityöskentely ja yrittäjyyden lukuisten eri osaamisalueiden hallinta. Erilaisuus on rikkaus, mutta hyvää vuorovaikutusta ja yhteisiä päämääriä tarvitaan, jotta työskentely muodostuu tulokselliseksi. Näkemykset saavat tilaa ja erilaiset persoonallisuudet kiteytyvät vasta aidon kuuntelun tuloksena. Idean luominen, vision määrittely ja osaamisprofiilien käyttöönotto ovat työläitä teemoja missä tahansa työskentely-ympäristössä. Opiskelijat työskentelivät sinnikkäästi asioiden ratkaisemiseksi. Ajan myötä osalle tiimeistä löytyi lisävauhtia, osalla työskentely jumittui ja jopa kriisiytyi tiimioppimisprosessissa. Vaikka keskeytyksiä syntyi, kaikki saadut kokemukset jäävät henkilökohtaisena osaamis pääomana odottamaan konkretisointia. Voi siis ajatella, että tämän kurssikokonaisuuden kautta opiskelijat oppivat paljon enemmän kuin aavistivat.

Opiskelijatiimien muodostamiseen olimme varustautuneet käyttämään kurssikokonaisuuden alkuvaiheissa aikaa, mutta tästä huolimatta opiskelijat muodostivat tiimit hyvin nopeasti. Näin jälkikäteen peilaten opiskelijat muodostivat tiimit ehkä liiankin nopeasti. Tämä näyttäytyi siinä, että tiimeissä tapahtui muutoksia

lähes koko lukuvuoden ajan. Valmennuksellisenä oppina seuraavan kurssikokonaisuuden läpivientiin voisi viedä sen, että tiimiytymiseen ja tutustumiseen kannattaa käyttää aikaa. Sama asia koskee myös osaamisen tunnistamista, joka on arvokas pohja liikeideoiden synnyttämiseen.

NY Start Up - ohjelman soveltamisen yksi keskeisin tukipilari on yhteistyö eri tasoilla, eri ihmisten ja toimijoiden kanssa. Yhteistyön merkitys on ollut valtava. Jos lähdetään liikkeelle meidän valmentajien ja opiskelijoiden välisestä yhteistyöstä, oli tärkeää, että ryhmän kanssa saatiin luotua luottamuksellinen ja avoin ilmapiiri. *"Ideasta toiminnaksi"* - kurssikokonaisuuden kattama koko lukuvuosi on pitkä ja matkalla oli monenlaisia ilon ja onnistumisen aiheita, mutta myös haasteita ja epäonnistumisia. Luottamuksen rakentaminen ei tapahdu hetkessä, vaan vaatii aikaa sekä sen, että me valmentajina lunastimme paikkamme. Kuten jo aiemmin on viitattu, meille valmentajille oli heti alkuvaiheista lähtien selvää, että tulemme etsimään roolimme rinnalla kulkijoina ja fasilitaattoreina. Kuten jo aiemmin olemme todenneet, koemme onnistuneemme tämän osalta todella hyvin.

Toinen taso yhteistyössä oli Jyväskylän koulutuskuntayhtymän, eli lukion ja ammattiopiston opiskelijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. NY -yritykset toiselta- ja korkeasteelta kohtasivat erilaisissa sparraustilanteissa ja toimivat yhdessä jakaen kokemuksiaan toisilleen. Yhteistyö oli valtavan inspiroivaa ja jotain aivan uutta, josta ei aiempaa kokemusta ollut meistä kenelläkään. Tilanteet oli rakennettu valmiiksi, joten kaikkien osapuolten oli helppo toimia yhdessä. Meidän *"Ideasta toiminnaksi"* - kurssikokonaisuuden opiskelijat toimivat ikään kuin isosiskoina ja -veljinä nuorille opiskelijoille, mutta myös aitoa yritysten välistä yhteistyötä syntyi lukuvuoden aikana.

Yhteistyö kattoi myös oppilaitosten ulkopuoliset tahot, sillä kurssikokonaisuuden aikana yhteistyötä tehtiin monien verkostojen kanssa. Kurssikokonaisuuden toteutumisen kannalta verkostojen merkitys oli suuri. Koemme, että meidän valmentajien roolina kurssikokonaisuuden aikana oli tuoda omaa verkostoamme opiskelijoiden käyttöön. Verkostot tukivat opiskelijoiden liikeideoiden synnyttämisessä, kehittämisessä ja toiminnan käynnistämisessä.

Kurssikokonaisuuden suunnitteluun liittyen, pyrimme kaikin tavoin varmistamaan sen, että kurssikokonaisuus vetoaisi eri koulutus-/tieteenaloja edustaviin opiskelijoihin. Näin siksi, että yrittäjyys on jo itsessään monitieteinen yrittäjien edustaessa laajasti eri koulutustaustoja. Kiinnostus yrittäjyyttä kohtaan yhdistää myös eri alan opiskelijoita. (Moreland 2006). Erityisesti yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen sitoutuneet yrittäjät, eli yhteiskunnallisia tai sosiaalisia päämääriä tavoittelevat yrittäjät näyttävät myös eroavan asenteiltaan ja piirteiltään ns. perinteisistä yrittäjistä (Smith et al. 2014). Tämä kaikki

viittaa siihen, että yrittäjyyskasvatusta pitäisi olla tarjolla hyvin laaja-alaiselle opiskelijajoukolle. Jotta kurssikokonaisuutemme koettaisiin vetovoimaisena ympäri yliopistoa ja ammattikorkeakoulua, jätimme tarkoituksella kurssikokonaisuuden nimestä pois varsinaisesti yrittäjyyteen ja yritystoimintaan viittaavat ilmaukset ja termit. Meidän valmentajien mielestä NY Start Up- ohjelmaan sisältyvä viittaus start up-yrittäjyyteen ja -yrittäjiin voisi karkottaa ei-kaupallisia aloja edustavia opiskelijoita ja siksi päädyimme mahdollisimman neutraaliin kurssinimeen. Tärkeätä kurssikokonaisuuden nimeämisessä oli myös välittää opiskelijoilla tieto siitä, että kurssikokonaisuus on käytännöllispainotteinen, pienimuotoisen yritystoiminnan ideointia ja testausta sisällään pitävä.

Toiveemme saada kurssikokonaisuudelle mahdollisimman monipuolinen joukko opiskelijoita myös pääosin toteutui, sillä lukuvuoden kick off -päivään osallistuneet noin parikymmentä opiskelijaa edustivat eri oppilaitoksia, eri koulutus-/tieteenaloja, ja eri ikäluokkia. Opiskelijoiden monenkirjavat taustat olivat rikkaus ja heidän ”yhteentörmäyttämisenä” oli linjassa mm. uusien liiketoimintamahdollisuuksien hahmottamisen edistämisen kanssa. Liiketoimintamahdollisuuksien ideointi kun edellyttää luovuutta, kykyä ajatella ja tarkastella asioita uudella tavalla, uudesta näkökulmasta. Eri taustaisten opiskelijoiden törmäyttämisessä on kyse näkökulmarajojen ylittämisestä ja tämä jos mikä on omiaan edistämään luovuutta. Eri taustoja edustavien opiskelijoiden yhteistyö voi mahdollistaa uusien ratkaisujen löytymisen. (ks. esim. Alves et al. 2007).

Opiskelijoiden taustojen erilaisuus mahdollisti myös työnjaon tiimeissä kunkin opiskelijan pyrkiessä hakemaan tiimissä omia kiinnostuksen kohteitaan ja osaamistaan vastaavan roolin. Käytännössä tämä oli kuitenkin erittäin haasteellista, mikä ilmeni jo aiemmin mainittuna tiimien kokoonpanon elämisenä koko lukuvuoden ajan. Omaan osaansa tässä näytteli myös se, että opiskelijat olivat asettaneet itselleen erilaisia tavoitteita kurssikokonaisuutta kohtaan. Toiset olivat hakeutuneet kurssikokonaisuuden pariin hankkiakseen tulevassa yritystoiminnassa tarvittavia tietoja ja taitoja laittaen itsensä ns. täysillä likoon. Osa opiskelijoista taas koki kurssikokonaisuuden ennemminkin yhtenä kurssina muiden joukossa samalla yllättyen kurssin työläydestä ja siitä, että kurssikokonaisuus edellytti heiltä aivan toisenlaista aktiivisuutta ja omaaloitteisuutta kuin ns. perinteiset luentokurssit. Kurssikokonaisuuden keskeyttäneiden haastatteluissa kurssin työläys suhteessa opiskelijan omiin aikaresursseihin olikin yksi keskeinen syy keskeyttämiselle.

Soveltamamme valtakunnallisen NY Start Up -ohjelman kohdalla voidaan puhua käsitteellisellä tasolla ns. kokemuksellisen oppimisen mahdollistamisesta.

Kokemuksellisessa oppimisessa kyse on jatkuvasta prosessista, jossa oppiminen perustuu kokemuksiin ja niiden analysointiin (Kolb 1984). Kurssikokonaisuutemme ytimessä oli uuden liiketoiminnan käynnistämisen kokeilu käytännössä ja valtakunnalliseen NY Start Up -ohjelmaan liittyvien reflektointitehtävien tavoitteena oli mahdollistaa opiskelijoille käytännön yrittäjyyskokemusten analysointi sekä yksilö- että tiimitasolla. Yrittäjyyskasvatuksen yhteydessä toteutettavalle käytännön kokeilulle on annettu tukea kirjallisuudessa (ks. esim. Higgins & Galloway 2014) ja myös viimeaikainen tutkimus tukee kokeilupohjaisten oppimisympäristöjen yhteyttä oppimiseen ja yrittäjämäisiin asenteisiin & piirteisiin (Bell 2015).

Tiimipohjaisen työskentelyn osalta "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuuden yhteydessä voidaan puhua myös yhteistoiminnallisesta oppimisesta. Yhteistoiminnallista oppimista kuvaa aktiivinen ja vuorovaikutteisessa ryhmässä tapahtuva oppiminen, jolla pyritään yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Yhteistoiminnallista oppimista on mahdollista toteuttaa mm. tekemällä oppimisen ja tiimityöskentelyn avulla (Hytti et al. 2010) käytännössä toimivien tiimien ollessa suurimmillaan 5 henkilön tiimejä, joissa tiimin jäsenet ovat tiedoiltaan ja taidoiltaan erilaisia. (Sahlberg & Leppilampi 1994). Yksilötasolla toteutettaviin tehtäviin verrattuna yhteisöllinen oppiminen edistää opiskelijoiden vuorovaikutustaitoja, sillä heidän on opittava työskentelemään erilaisia taustoja, ongelmanratkaisutyyliä, sekä erilaista työetiikkaa omaavien kanssa (Slavin 1988). "*Ideasta toiminnaksi*"- kurssikokonaisuus nojaa kokemukselliseen, yhteistoiminnalliseen oppimiseen opiskelijoiden ideoidessa ja käynnistäessä tiimeittäin uusia NY-yrityksiä lukuvuoden ajaksi.

Tutkimusten mukaan yhteistoimintaan, tiimityöskentelyyn perustuva opiskelijakeskeinen oppiminen hyödyttää monin tavoin opiskelijoita (ks. esim. Knowles 1975; Kolb 1984; Ramsey & Couch 1994). Mutta opiskelijat itse voivat turhautua tiimipohjaisten menetelmien käytöstä ja yhtenä syynä tähän voi olla se, että heitä ei tueta, ohjata ja valmenneta systemaattisesti tiimiytymiseen liittyen (ks. esim. Bolton 1999). Kokeilupohjaista oppimista koskeva tutkimus näet tuo esille sen, että tiimipohjaiseen työskentelyyn nojaava kokeilupohjainen oppiminen toimii vain silloin kun opetushenkilöstö on selkeästi suunnitellut oppimisprosessin ja ohjaa ja tukee sitä (Knowles 1975; Kolb 1984; Schroeder 1993). Jo aiemmin mainittu tarve käyttää jatkossa enemmän aikaa opiskelijoiden tiimiytymiseen kertoo siitä, että pilottitoteutuksen aikana emme osanneet kiinnittää tähän riittävästi huomiota.

Tilakysymyksiin liittyen todettakoon vielä, että etenkin yliopisto-opetus on perinteisesti tapahtunut joko auditorioissa tai ns. perinteisissä luentosaleissa. Yliopistot ovatkin yleisesti jääneet jälkeen suhteessa siihen, millaisia vaatimuksia oppimista koskevat

nykykäsitteet ja muun muassa yhteistoiminnallisen oppimisen mahdollistaminen asettavat fyysisille tiloille. Yhteistoiminnallinen oppiminen edellyttää, että oppijoilla on mahdollisuus olla luontevasti keskenään vuorovaikutuksessa. Valitettavasti erityisesti yliopistojen tilojen osalta ns. perinteiset fyysiset tilat, kuten auditoriumit ja pienemmät luokkahuoneet ovat paremminkin linjassa opettajakeskeisen, tiedon siirto -pohjaisen mallin kanssa. Näissä tiloissa opettaja on fyysisesti sijoittunut opiskelijoiden eteen ja tiimityöskentely on hankalaa opiskelijoiden työskentelypaikkojen sijaitessa riveittäin kohti opettajaa. (McLaughlin & Faulkner 2012).

Ammattikorkeakoulukentällä ollaan tilojen osalta mitä luultavimmin edellä yliopistoja, mitä tulee monimuotoisiin, yhteistoiminnallisen oppimisen mahdollistaviin tiloihin, mutta myös yliopistokentällä muunneltavien, joustavien oppimistilojen määrä kasvaa jatkuvasti. Joka tapauksessa "*Ideasta toiminnaksi*" -kurssikokonaisuuden vaatimustasoa vastaavien tilojen määrä on sekä paikallisen ammattikorkeakoulun että yliopiston puolella rajallinen, joten tilakysymykset tuottivat toisinaan meille valmentajille harmaita hiuksia. Kaikeksi onneksi ilta-aikaan ajoittamamme tiimisparrauskerrat edesauttoivat oppilaitoksissa sijaitsevien sopivien tilojen saantia.

Verkostoilla oli suuri merkitys kurssikokonaisuudellamme. Verkostoitumiskyvyn ja mentorointikokemusten on todettu auttavan aloittelevia yrittäjiä. Muun muassa Adler ja Kwon (2002) sekä Blundel (2002) ovat esittäneet verkostoinnin toimivan linkkinä yrittäjän liikeidean ja menestyksekkään uuden liiketoiminnan luomisen välillä. Verkostoitumisen ohella myös erityisesti mentoroinnin nähdään olevan avain opiskelijoiden menestyksekkääseen liiketoimintaan mentoreiden tarjotessa omiin kokemuksiinsa pohjaavaa lisäarvoa ja oivalluksia aloitteleville yrittäjille (Ragins et al. 2000). Mentorointi voidaan määrittellä yrittäjyyden puitteissa keinona tukea uusia, aloittelevia yrittäjiä tarjoamalla kokemukseen pohjaavaa apua ongelmien ja haasteiden ylittämiseen. Mentoroinnin myötä opiskelijoille voidaan tarjota pääsy yritystoiminnan kannalta tärkeisiin taitoihin, ideoihin sekä verkostoihin. (Sullivan 2000). On kuitenkin hyvä muistaa, että mentoreita on moneen lähtöön. Niinpä mentoreiksi voidaan lukea kokeneiden yrittäjien ohella myös oppilaitoksen henkilökunta sekä ulkopuoliset asiantuntijat, joilla on tarjota aloitteleville yrittäjille pääsy erilaisiin verkostoihin ja taitoihin liittyen esimerkiksi rahoitukseen, markkinointiin, johtamiseen ja yrittäjyyttä koskettavaan lainsäädäntöön (Bisk 2002).

NY Start Up -ohjelman ohjeistus johdattaa opiskelijatiimit hakemaan itselleen oman mentorin. Kyseisessä ohjeistuksessa myös muistutetaan siitä, että mentorin valinnassa on syytä olla siinä mielessä kunnianhimoinen, että tiimien olisi mahdollista saada heitä parhaiten palveleva mentori. Myös me valmentajat rohkaisimme tiimejä olemaan

rohkeita mentorin valinnassa. Tämän myötä opiskelijamme ottivatkin rohkeasti yhteyttä valtakunnallisestikin näkyviin tahoihin ja saivat sitkeydellään ja päämäärätietoisuudellaan vakuutettua kyseiset tahot mentorintisuhteen kannattavuudesta. Opiskelijat myös antoivat meille valmentajille jälkeinpäin kiitosta siitä, että heitä rohkaistiin tavoittelemaan ”kuuta taivaalta” mentoroinnin suhteen. Tämä antoi heille lisää itseluottamusta ja uskoa omiin kykyihin samalla kun he kokivat saaneensa hyödyllistä oppia mentoreiltaan. Mentorisuhteiden luomisen myötä uskomme myös opiskelijoiden ymmärtäneen, että molempia osapuolia hyödyttävien win-win – tilanteiden hahmottaminen on avain onnistuneeseen myyntiin – oli kyse sitten ideoiden tai tuotteiden/palveluiden myymisestä.

5 YHTEENVETOA

Olemme edellä avanneet omia kokemuksiamme ja käsityksiämme valtakunnallisesta NY Start Up -ohjelmasta Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutetun ”*Ideasta toiminnaksi*” -kurssikokonaisuuden tiimoilta. Alkujuonnossamme sijoitimme kyseisen ohjelman ja siihen pohjautuvan pilottikoulutuksemme osaksi korkeakoulukentällä yleistyvää kokemuksellista, yhteistoiminnallista yrittäjyyskasvatusta.

Omien kokemustemme mukaan NY Start Up -ohjelma tarjoaa erinomaisen lähtökohdan toteuttaa yrittäjien toimintaa simuloivaa yrittäjyyskasvatusta. Kyseisen ohjelman soveltaminen mahdollistaa opiskelijoille niin yksilö- kuin tiimitasollakin koetun kokemuksen uuden liiketoiminnan ideoinnista ja testauksesta ”aitoja” asiakkaita palvelevan NY-yritystoiminnan puitteissa. Yrityksen elinkaaritarkastelun osalta NY Start Up-ohjelma perehdyttää niin opiskelijat kuin yrittäjyyskasvattajatkin erityisesti yritystoiminnan alkuvaiheiden haasteisiin. Samalla kyseinen ohjelma ohjaa opiskelijoita kohti aktiivista vastuunottoa omasta toiminnastaan, päätöksistään, ja oppimisestaan yrittäjyyskasvattajien roolin edustaessa opiskelijoiden henkilökohtaista kasvua ja kehittymistä tukevaa valmennusta, sparrausta. Tämän tyylinen rooli edellyttää yrittäjyyskasvattajilta hyvää itsetuntemusta, minäpystyvyyttä, sekä kykyä motivoida. Valmennuksellinen rooli mahdollistaa myös yrittäjyyskasvattien oman kasvun ja kehittymisen, sillä epävarmuuden sietokykyä tarvitaan, kun omia vastauksia ei ole edes antaa kaikkiin uuden liiketoiminnan alkuvaiheisiin liittyviin käytännön kysymyksiin. On siis osattava päästää irti omasta roolista kaikkietävänä vastausten tarjoajana ja ohjattava opiskelijoita ottamaan myös itse selvää asioista. NY Start Up -ohjelma ei kuitenkaan jätä yrittäjyyskasvattajia, saati opiskelijoita tiedollisella tasolla oman onnensa nojaan, sillä ohjelmaan sisältyy myös kattava tietopaketti yritystoiminnasta ja sen käynnistämisestä.

NY Start Up-ohjelman käyttöönotto edellyttää tiimivalmennusta, eli yrittäjyyskasvattajien keskinäistä yhteistyötä sekä opetuksen suunnittelun, että sen toteuttamisen osalta. Jotta yrittäjyyskasvattajien yhteistyö toimisi toivotusti, on sen saatava toteutua avoimessa, luottamuksellisessa ilmapiirissä – ilmapiirissä, jossa kunkin yrittäjyyskasvattajan omaa osaamista ja tapaa toimia kunnioitetaan. Tiimivalmennusta voidaan käsitteellisellä tasolla tarkastella tiimiopetuksena, joka asettaa myös ajankäytöllisiä vaatimuksia yrittäjyyskasvattajille. Omien kokemustemme pohjalta kyseiset haasteet liittyvät etenkin yhteisten, säännöllisesti pidettävien suunnittelupalaverien aikatauluttamiseen. Aikataulullisten haasteiden ohella tiimiopetus tuo kuitenkin samalla yrittäjyyskasvattajille mahdollisuuden keskittyä paremmin omaan osaamisalueeseensa. Oheishyödyksi voidaan myös mainita omakohtaisetkin kokemuksemme siitä, että tiimiopetus tarjoaa yrittäjyyskasvattajille oivallisen tilaisuuden oppia muilta yrittäjyyskasvattajilta.

NY Start Up -ohjelma tarjoaa käytännön toteutuksen osalta selkeän viitekehyksen, toiminnan raamit. Kyseisten raamien puitteissa on kuitenkin omien kokemustemme pohjalta kyettävä olemaan joustava reflektoiden säännöllisesti valmennusprosessin etenemistä ja opiskelijoiden oppimista. Opiskelijatiimien tarpeet haastavat päivittämään ja täydentämään varsinaisten kontaktiopetuskertojen ohjelmaa, joten lukuvuoden alussa on turha lyödä lukkoon kaikkea. Lukuvuoteen on varattava myös tiettyä väljyyttä, jotta matkan varrella on helpompaa tehdä tarvittavia päivityksiä.

Omaehtoisten kokemustemme myötä NY Start Up -ohjelman soveltaminen edellyttää erityisesti alkuvaiheessa riittävää panostusta tiimiytymiseen ja sen tukemiseen. Eri taustoja omaavat, toisilleen tuntemattomat opiskelijat, jotka edustavat vielä eri oppilaitoksia ovat isojen haasteiden edessä tiimiytymisen kohdalla. Omaan NY Start Up-vuoteemme mahtui tiimien kokoonpanoon liittyviä muutoksia pitkin koko lukuvuotta. Tämä on kuitenkin myös osa opiskelijoiden oppimisprosessia, sillä omaa paikkaa ja urapolkua voi toisinaan joutua hakemaan ajan kanssa ja oma aktiivisuus tässä on myös toivottavaa. Valmentajien on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota tiimiytymisen haasteellisuuteen ja pyrkiä pysymään tietoisina siitä, mitä ”elinvaihetta” kukin tiimi elää voidakseen paremmin tukea tiimiä tai vaihtoehtoisesti haastaa tiimiläisiä esim. tiimin kokoonpanoon ja tehtäviin liittyvien ratkaisujen osalta.

Opiskelijoille NY Start Up -ohjelmaan perustuva yrittäjyyskasvatus tarjoaa kokemustemme mukaan mahdollisuuden oppia enemmän kuin alussa oli aavistettavissa. Kokemuksellinen, yhteistoiminnallinen yrittäjyyskasvatus on vielä varsin uutta, etenkin yliopisto-opiskelijoille. Niinpä tuskin yksikään opiskelijamme käsitti kurssikokonaisuudelle tullessaan, millaiselle matkalle he ovat astuneet. Koko

lukuvuoden kestävä matka tarjoaa opiskelijoille lukuisia oppimisen paikkoja ja riittävästi aikaa muun muassa omaksua tiimityöskentelyn pelisäännöt, uuden liiketoiminnan käynnistämiseen liittyvät koukerot, sekä verkostoinnin salat. Opiskelijoiden tavoin myös yrittäjyyskasvattajat saavat NY Start Up -vuoden aikana kokea monenlaisia oppimisen paikkoja. Omakohtaisten kokemustemme myötä motivoituneiden opiskelijoiden positiivisen orientaation ja ennakkoluulottomuuden kokeminen ja tukeminen oli myös omiaan tuomaan rutkasti lisää mielekkyyttä ja onnistumisen kokemuksia meille valmentajille.

LÄHTEET

Adler, P. S., & Kwon, S. W. (2002). Social capital: Prospects for a new concept. *Academy of management review*, 27(1), 17-40.

Alves, J., Marques, M. J., Saur, I., & Marques, P. (2007). Creativity and innovation through multidisciplinary and multisectoral cooperation. *Creativity and Innovation Management*, 16(1), 27-34.

Baeten, M., Dochy, F., Struyven, K., Parmentier, E., & Vanderbruggen, A. (2016). Student-centred learning environments: an investigation into student teachers' instructional preferences and approaches to learning. *Learning Environments Research*, 19(1), 43-62.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review* 84 (2), 191-215.

Barr, R.B. & Tagg, J (1995). From teaching to learning-A new paradigm for understanding undergraduate education. *Change*, 13-25

Bell R (2015) Developing the next generation of entrepreneurs: giving students the opportunity to gain experience and thrive.

International Journal of Management Education 13(1): 37-47.

Bisk L (2002) Formal entrepreneurial mentoring: the efficacy of third party managed programs. *Career Development International* 7(5): 262-270

Blundel, R. (2002). "Network Evolution and the Growth of Artisanal Firms: A Tale of Two Regional Cheese Makers." *Entrepreneurship and Regional Development* 14, 1-30.

Bolton, M. K. (1999). The role of coaching in student teams: A "just-in-time" approach to learning. *Journal of Management Education*, 23(3), 233-250.

- Cannon, R., & Newble, D. (2000). *A handbook for teachers in universities and colleges. A guide to improving teaching methods* (4th ed.). London: Kogan Page.
- Dettmer, P., Thurston, L. P., & Dyck, N. (2002). *Consultation, collaboration and teamwork for students with special needs*. Boston: Allyn & Bacon.
- Dugan, K., & Letterman, M. (2008). Student appraisals of collaborative teaching. *College Teaching*, 56(1), 11-15
- Friend, M. & Cook, L. 1996. *Interactions: Collaboration Skills for School Professionals*. New York: White Plains.
- Gibb, A.A. (1987), "Designing effective programmes for encouraging the business start-up process: lessons from UK experience", *Journal of European Industrial Training*, Vol. 11 No. 4, pp. 24-32
- Gibb, A. (1993). The enterprise culture and education. *International Small Business Journal*, 11(3): 2-38.
- Hannon, P.D. (2005), "Philosophies of enterprise and entrepreneurship education and the challenges for higher education in the UK", *International Journal of Entrepreneurship and Innovation*, Vol. 6 No. 2, pp. 105-14
- Hannon, P.D. (2006) "Teaching pigeons to dance: sense and meaning in entrepreneurship education", *Education + Training*, Vol. 48 Iss: 5, pp.296 - 308
- Higgins, D., & Elliott, C. (2011). Learning to Make Sense: What Works in Entrepreneurial Education? *Journal of European Industrial Training*, 35(4), 345-367.
- Higgins, D., & Galloway, L. (2014). Refocusing—building a future for entrepreneurial education and learning. *Industry and Higher Education*, 28(6), 449-457.
- Hytti, U., Stenholm, P., Heinonen, J. and Seikkula-Leino, J. (2010), "Perceived learning outcomes in entrepreneurship education: the impact of student motivation and team behaviour", *Education+Training* , Vol. 52 Nos 8/9, pp. 587-606
- Jacob, H. S., Honey, R. & Jordan, C. (2002). Getting the most out of sequential teaching. Paper presented at the 11th Teaching and Learning Forum, Perth, WA.
- Knowles, M. S. (1975). *Self-directed learning*.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning. Experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs: NJ, Prentice Hall.

Koiranen, M. (1993). Ole yrittäjä. Sisäinen ja ulkoinen yrittäjyys. Helsinki: TTKustannustieto.

Kyrö, P. (2005). Yrittäjyyskasvatusta käsitteellistämässä. Teoksessa A. Heikkinen (toim.) *Aikuiskasvatuksen tutkimuspolut*. Helsinki: Aikuiskasvatuksen tutkimusseura. Kansanvalistusseura.

Kyrö, P. (2006). The continental and Anglo-American approaches to entrepreneurship education, differences and bridges. Teoksessa A. Fayolle & H. Klandt (toim.) *International Entrepreneurship Education*. Cheltenham: Edward Elgar.

Käyhkö, L. (2015) "Kivi kengässä" - Opettajat yrittäjyyskasvatuksen kentällä. Helsingin yliopisto, Käyttäytymistieteiden laitos, Kasvatustieteellisiä tutkimuksia 263.

Leskinen, P.-L. (2000). Yrittäjyyttä etsimässä. Helsinki: Edita.

Loyens, S., & Rikers, R. (2011). Instruction based on inquiry. In R. Mayer & P. Alexander (Eds.), *Handbook of research on learning and instruction* (pp. 361–381). New York: Routledge

Matlay, H. (2006). Researching entrepreneurship and education: Part 2: what is entrepreneurship education and does it matter? *Education+ Training*, 48(8/9), 704-718.

McLaughlin, P., & Faulkner, J. (2012). Flexible spaces... what students expect from university facilities. *Journal of Facilities Management*, 10(2), 140-149.

Money, A. & Coughlan, (2016). Team-taught versus individually taught undergraduate education: a qualitative study of student experiences and preferences, *Journal of Higher Education*. doi:10.1007/s10734-015-9976-5

Moreland N (2006) *Entrepreneurship and Higher Education: An Employability Perspective*. York: Higher Education Academy

Neck, H. M., & Greene, P. G. (2011). Entrepreneurship education: known worlds and new frontiers. *Journal of Small Business Management*, 49(1), 55-70.

Pittaway, L. and Edwards, C. (2012), "Assessment: examining practice in entrepreneurship education", *Education + Training*, Vol. 54 No. 8, pp. 778-800

Ragins BR, Cotton JL and Miller JS (2000) Marginal mentoring: the effects of type of mentor, quality of relationship, and program design on work and career attitudes. *Academy of Management Journal* 43(6): 1177–1194.

Ramsey, V. J., & Couch, P. D. (1994). Beyond self-directed learning: A partnership model of teaching and learning. *Journal of Management Education*, 18(2), 139-161.

Remes, L. (2003). Yrittäjyyskasvatuksen kolme diskurssia. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 213. Jyväskylän yliopisto.

Ristimäki, K. (2004). Yrittäjyyskasvatus. Järvenpää: Yrityssanoma

Sahlberg, P., & Leppilampi, A. (1994). Yksinään vai yhteisvoimin? : yhdessäoppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsingin yliopisto, Vantaan täydennyskoulutuslaitos.

Schroeder, C. (1993, September/October). New students – new learning styles. *Change*

Slavin, R.E. 1988. Cooperative learning and student achievement. *Educational Leadership* 46 (2), 31-33.

Smith R, Bell R and Watts H (2014) Personality trait differences between traditional and social entrepreneurs. *Social Enterprise Journal* 10(3): 200–221.

Sullivan R (2000) Entrepreneurial learning and mentoring. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research* 6(3): 160–175.

Villa, R., Thousand, J., & Nevin, A. 2004. Guide to co-teaching: Practical tips for facilitating student learning. Thousand Oaks California: Corwin Press.
